

С. І. ПЛОТНИЦЬКА

Харківський національний університет міського господарства

Основною тенденцією функціонування національної економіки на сучасному етапі є значне посилення просторової поляризації в розвитку її територій. Дослідники проблем регіонального розвитку відзначають цілий ряд характерних особливостей територіальної локалізації регіональних систем, серед яких: нерівномірний просторовий розподіл ресурсного потенціалу, його концентрація в промислово розвинених центрах; відсутність інтегрованості економіки муніципальних утворень в економіку регіону. Посилення міжрегіональних диспропорцій та асиметрії регіонального розвитку, що спричинені невиваженою економічною політикою держави та особливостями трансформації в базових секторах економіки регіонів, призвели до появи так званих депресивних територій.

Аналіз позитивних і негативних характеристик неокласичних моделей і теорій кумулятивного регіонального росту дозволив зробити методологічно важливий висновок про те, що жодна з розглянутих теорій не формує достатніх умов для сприятливого розвитку депресивного регіону. Більш того, значні бюджетні трансферти, які направлялися протягом останнього десятиліття на вирівнювання регіональних відмінностей та на підтримку депресивних територій практично не вирішили дану проблему. Так, аналіз впливу державної фінансової допомоги на темпи росту ВРП депресивних територій регіону показав, що території, які отримали більші трансферти з державного бюджету, продемонстрували нижчі темпи росту. Позитивний вплив на регіональний розвиток мали лише державні інвестиції в основний капітал, але через незначні їх обсяги вони не дали бажаного ефекту. Таким чином, головну роль в управлінні депресивними територіями повинна відігравати державна регіональна політика, яка сприяє розвитку депресивного регіону, а не тільки забезпечує фінансові вливання.

Якраз на противагу загальновідомим концепціям регіонального розвитку націлена управлінська альтернатива, заснована на збалансованому підході, відповідно до якого інвестиційно-інноваційний розвиток регіону передбачає гармонізацію цілей відповідності пріоритетним напрямам розвитку національної економіки та згладжування диспропорцій соціально-економічного розвитку територій.

Можна стверджувати, що розвиток економіки депресивного регіону в аспекті стратегічного управління його консолідованим ресурсним потенціалом є необхідною умовою активізації процесів реалізації регіональних інноваційно-інвестиційних проектів, що забезпечить розвиток периферійних територій за рахунок дифузії нововведень з полюсів економічного зростання. Для цього необхідно виявлення і використання внутрішніх резервів економічного зростання, їх акумулювання в рамках спільних проектів розвитку, скорочення адміністративних бар'єрів, створення

єдиної інвестиційної системи, що забезпечить можливість використання переваг системного розвитку інфраструктурних проектів регіону.

Ефективність процесу збалансованого розвитку регіону залежить в першу чергу від його економічного потенціалу. Разом з тим економічний потенціал регіону є об'єктом управління. Управління ефективністю розвитку регіону направлене на найбільш раціональне використання економічного потенціалу, отримання максимального ефекту за умови обмежених ресурсів.

Таким чином, можемо зробити висновок про необхідність цілеспрямованої державної підтримки, яка орієнтується на регіональні пріоритети. При цьому важливо враховувати, що універсальних моделей для використання всіма регіонами не існує, кожна територія повинна адаптувати власну модель соціально-економічного розвитку, відповідну потенціалу і реальним умовам і особливостям даної території. Однак відсутність системного підходу в процесі їхньої розробки в поєднанні з відсутністю налагодженої законодавчої бази істотно ускладнює і уповільнює їх реалізацію.